

KASB MA'NAVIYAT -KASBIY HAYOTIMIZNING SHAXSIY VA MA'NAVIY FAROVONLIGINI BELGILAYDI

Raxmatullaeva Gulnozaxon Mavlanjonovna

Andijon davlat pedagogika institui

Ijtimoiy-gumanitar fanlar va san'at fakulteti

o'qituvchisi, pedagogika fanlari bo'yicha

falsafa doktori, dotsent.v.b.,

Annotatsiya: *Kasbiy ma'naviyat-bu so'nggi yillarda tobora ko'proq e'tibor markazda bo'lgan tushuncha, chunki shaxslar o'zlarining ish hayotlarida ma'no va maqsad topishga intilishadi. Ushbu g'oya shuni ko'rsatadiki, ma'naviyat kasbiy sohada rol o'ynashi mumkin va o'ynashi kerak, bu esa shaxslarga o'z martabalarida qoniqish topishga yordam beradi. Kasbiy ma'naviyat o'zining ma'naviy e'tiqodlari va amaliyotlarini ularning ish hayotiga qo'shishni o'z ichiga oladi. Bu ibodat yoki meditatsiyani kundalik hayotga kiritishdan tortib, o'z qadriyatlari va e'tiqodlariga mos keladigan ish izlashgacha turli shakllarda bo'lishi mumkin. Kasbiy ma'naviyatning pirovard maqsadi shaxsiy va kasbiy hayot o'rtasida yaxlitlik va bog'liqlik hissini yaratishdir.*

Kalit so'zlar: *kasb ma'naviyati, kasbiy tushunchalar, bog'liqlilik, shaxslar, qoniqish hissi*

Аннотация: *Профессиональная духовность — это концепция, которая в последние годы привлекает все большее внимание, поскольку люди стремятся найти смысл и цель в своей трудовой жизни. Эта идея предполагает, что духовность может и должна играть роль в профессиональной сфере, помогая людям найти удовлетворение в своей карьере. Профессиональная духовность предполагает интеграцию духовных убеждений и практик в трудовую жизнь. Это может принимать разные формы: от включения молитвы или медитации в вашу*

повседневную жизнь до поиска работы, соответствующей вашим ценностям и убеждениям. Конечная цель профессиональной духовности — создать ощущение целостности и связи между личной и профессиональной жизнью.

Ключевые слова: профессиональная духовность, профессиональные концепции, зависимость, личность, удовлетворенность.

Abstract: Professional spirituality is a concept that has received increasing attention in recent years as individuals seek to find meaning and purpose in their work lives. This idea suggests that spirituality can and should play a role in the professional sphere, helping individuals find satisfaction in their careers. Professional spirituality involves integrating one's spiritual beliefs and practices into their work life. This can take many forms, from incorporating prayer or meditation into your daily life, to finding a job that aligns with your values and beliefs. The ultimate goal of professional spirituality is to create a sense of integrity and connection between personal and professional life.

Key words: professional spirituality, professional concepts, dependence, individuals, satisfaction

Kirish: Biroq, post-zamonaviy jamiyatdagi harakat asosan katta meta-rivoyatlardan va jamiyatning murakkabligi va xilma-xilligini tushunish va qadrlash uchun tizimli tushuntirishdan uzoqda. Bu menejmentning katta strategiya va maqsadlardan uzoqlashib, ko'pincha natijasiz doimiy takomillashtirish texnikasi va mijozlar va xodimlarga ko'proq e'tibor qaratishida aks etadi. Shunga qaramay, dunyoviy boshqaruvda ma'naviyat muhim emas degan katta stigma mavjud va bunday falsafalarni berishga urinish ijtimoiy regressiyaga majbur qiladi.

Tarix davomida G'arb jamiyatlarida topilgan ushbu an'anaviy istiqbol dinni ishga solishni kuchni tinchlantirish vositasi deb biladi, shunda insonning mehnat harakatlari aytilgan kuch foydasiga aylanadi. Bu zamonaviy ish muhitida ma'naviyatni oshirish bo'yicha har qanday harakat ish va dinni ajratish uchun zararli bo'lishini anglatadi. Bu

diniy dogma va xurofotdan tashqariga chiqish va tushunishga dalillarga asoslangan haqiqatni izlash yondashuviga ijobiy ta'sir sifatida keng hujjatlashtirilgan.

Ushbu tendentsiyani yanada mazmunli ish muhitiga tushunish uchun ma'naviyat ta'rifini belgilash kerak. Ma'naviyatning dastlabki ta'rifidan kelib chiqadi, u buni insoniyatning ma'no va maqsadni izlash va ifoda etish usuli va ularning hozirgi zamon bilan, o'ziga, boshqalarga, tabiatga va muhim va muqaddas narsalarga bog'liqligini anglatadigan jihati sifatida tushuntiradi. Ma'naviyatning insoniy kontekstidagi bu juda keng ta'rif diniy kontekstda ma'naviyatni belgilaydigan ish va ma'naviyat o'rtasidagi munosabatlarning an'anaviy nuqtai nazarini qarama-qarshi qilishga xizmat qiladi.

Ish joyidagi ma'naviyat-bu eski hodisani hali kashf etilmagan zamonaviy kontekstga jalb qilish uchun nisbatan yangi va o'rganilmagan urinish. Ushbu maqola keng va murakkab mavzu haqida dastlabki ma'lumot berishga harakat qiladi. Uning doirasida ish ma'naviyati, ish sharoitida ma'lum bo'lganidek, sof materialistik ish muhitidan ko'proq ahamiyat va maqsadni o'z ichiga olgan muhitga o'tishdir. Bu ish muhitida biron bir diniy amaliyot yoki prozelitizmni anglatmaydi.

Kasbiy ma'naviyat, ehtimol, ma'naviy amaliyotni ish hayotiga kiritish g'oyasini o'zida mujassam etgan. Bu turli shakllarda bo'lishi mumkin. Bu ularning ishi boshqalarga xizmat ekanligini biladigan va o'z ishlarida ma'naviy axloqini saqlab qolishni biladigan umumiy aql-idrok hissi sifatida namoyish etilishi mumkin. Axloq-bu ma'lum bir sohada amaliyot va qaror qabul qilishni boshqaradigan printsiplar to'plami. Kasbiy ma'naviyat, shuningdek, muayyan ma'naviy amaliyotlarni ish hayotiga singdirish sifatida namoyon bo'lishi mumkin. Masalan, meditatsiya ko'plab kasb-hunar va ta'lim muassasalariga dam olish va stress va charchoqni yengillashtirish vositasi sifatida tobora ko'proq qo'shilmoqda. Goleman va boshqalar (2002) stressni yengillashtirish va aqliy keskinlikni oshirish uchun meditatsiya amaliyoti tibbiyot va sog'liqni saqlash mutaxassislari uchun foydali bo'lishi mumkinligini taklif qiladi. Kasbiy ma'naviyatning bu jihati amaliyot manfaati uchun bo'lishini anglatmaydi, lekin u shaxsning ruhiy holatini yaxshilash orqali amaliyotni

takomillashtirish imkoniyatiga ega. Shuningdek, amaliyot va qaror qabul qilish bo'yicha yo'l-yo'riq izlash uchun maxsus ma'naviy amaliyotlardan foydalanish mumkin. Turli xil sog'liqni saqlash mutaxassislari (Hassmen, Koivula va Uutela, 2000) uchun intuitiv rahbarlik va qaror qabul qilish modeli taklif qilingan. Bemor yoki mijoz uchun eng yaxshisini intuitiv idrok etishga asoslangan qarorlarni qabul qilish ikki bosqichli jarayon orqali osonlashtirilishi mumkin, bu yerda amaliyotchi chuqur dam olishni va meditatsion holatga erishishni o'rganagan, so'ngra bir qator narsalarga e'tibor qaratishni o'rganadi.

Kasbiy ma'naviyat uchun odatda kelishilgan ta'rif mavjud emas. Bu iboraning o'zi oksimoron, g'arbda bo'lgani kabi, hech bo'lmaganda ma'naviyat ko'pincha mavjudlikning ma'nosi va maqsadi to'g'risida tushunchaga ega bo'lish va muqaddas va ilohiy tuyg'uga erishish bilan bog'liq shaxsiy tajriba sifatida qaraladi, professionallik esa jamoat faoliyati sifatida qaraladi ya'ni boshqalarga xizmat qilishda qadriyatlar, ko'nikmalar, bilim va xatti-harakatlar. Demak, aytish mumkinki, ma'naviyat-bu o'zlik uchun ichki rivojlanish, professionallik esa boshqalar uchun rivojlanishdir. Binobarin, professionallik uchun ma'naviy rivojlanishni boshqalarga yordam berishga qaratilgan tadbirlar uchun ichki o'zini rivojlantirish sifatida ko'rish mumkin (Xankok, Tayler va Fitch, 2004).

Kasbiy ma'naviyatning ish joyidagi ahamiyati

Kasbiy ma'naviyat insonning motivatsiyasi va o'ziga xosligining chuqur jihatlariga taalluqli bo'lganligi sababli, u barcha sohalar va kasblar uchun - davlat yoki xususiy, ixtiyoriy yoki foyda olish uchun va ular pullik ish yoki shartnomaviy bandlikning boshqa shakllarini o'z ichiga oladi. Zamonaviy iqtisodiyotda bandlik va tadbirkorlik yoki o'z-o'zini ish bilan ta'minlash o'rtasidagi chegaraning xiralashishi kuchaymoqda. Mutaxassislar ko'nikmalari, bilimlari yoki tajribalari ko'rinishidagi yuqori darajadagi resurslarga ega bo'lgan ko'plab odamlar bitta ish beruvchi bilan umr bo'yi kutilgan martabadan uzoqlashib, o'zlarining inson kapitalini turli tashkilotlarga yoki mijozlarga sotadigan yanada moslashuvchan ish joylariga o'tmoqdalar. Ko'pgina bunday odamlar uchun ularning ish bilan bandligi asosiy boylikdir va ularning ishlarida ma'naviy o'ziga

xoslik tuyg'usini rivojlantirish yuqori bosimli, xavfli va begonalashtiruvchi mehnat bozorida omon qolish uchun juda muhimdir.

Zamonaviy ish muhiti turli xil qiyinchiliklar bilan ajralib turadi. Raqobatbardosh ustunlik manbai sifatida bilimga intilish inson resurslarini boshqarish tizimlari barqaror rentabellik uchun markaziy o'rinni egallashini anglatadi. Biroq, ishchilar va ish beruvchilar o'rtasidagi psixologik shartnomalarning o'zgarishi va g'arb ishchi kuchlarida xilma-xillik va tengsizlikning kuchayishi, ish joyida majburiyat va jamoatchilik yoki umumiy maqsad tuyg'usini kuchaytirish tobora qiyinlashayotganini anglatishi mumkin. Shu bilan birga, ko'p odamlar global iqtisodiyot taklif qiladigan muvaffaqiyat shakllari baxt va farovonlikka olib kelmasligini tushunishmoqda. Odamlar tez o'zgarish va yuqori stress darajasi bilan ajralib turadigan bilimga asoslangan sohalarda uzoq vaqt ishlash uchun tobora kuchayib borayotgan bosim ostidadir. Ishsizlik juda ko'p va ko'p odamlar uchun ish shaxsiy o'sish va o'zini o'zi anglash kabi yuqori darajadagi ehtiyojlarni qondira oladigan joyni ta'minlamaydi.

Ma'naviyat va professionallikni birlashtirishning afzalliklari.

Kengaytirilgan yetakchilik qobiliyatlari: ma'naviy amaliyotda ishtirok etish ko'pincha professional dunyoga juda mos keladigan yetakchilik qobiliyatlarini rivojlantirishga olib keladi. Fry and Mather (2006) tomonidan olib borilgan tadqiqot shuni ko'rsatadiki, transformatsion yetakchilik amaliyoti ma'naviy izlanish, yuqori maqsad va yetakchilik donoligi bilan bog'liq. Bularning barchasi ma'naviy yo'naltirilgan shaxs tomonidan namoyon bo'lishi mumkin bo'lgan xususiyatlardir. Chuqurroq darajada, shaxsiy qadriyatlar va yuqori maqsadlardan kelib chiqadigan yetakchilik va motivatsiya faqat tashqi mukofotlar bilan boshqariladigan yetakchilikka qaraganda kuchliroq va haqiqiyroqdir.

Shaxsiy farovonlik va ish va hayot muvozanatini yaxshilash: ma'naviy amaliyotlar ko'pincha ichki fazilatlar, yaxlitlik va haqiqiylikning muhimligini ta'kidlaydi. Shunday qilib, odamlar o'zlarining haqiqiy shaxslari bilan yanada yaqinroq joylashadilar va

o'zlarini chuqurroq his qilishlari mumkin. Bu shaxsiy qadriyatlar va kasbiy vazifalar o'rtasidagi ichki ziddiyatning pasayishiga olib kelishi mumkin, bu esa ishdan qoniqishning yuqori darajalariga olib keladi. Shaxsning chuqurroq darajasida o'z-o'zini anglash va o'z-o'zini egallashni rivojlantirish odamlarga o'z haqiqatlarini va ushbu haqiqatlarga bo'lgan munosabatini ko'proq nazorat qilishni his qilishlariga imkon beradi. Bu shaxsiy farovonlik hissi va atrof-muhit ustidan nazoratni kuchaytirishga olib keladi.

Zamonaviy jamiyatning tobora rivojlanib borayotgan vaqtida professionallik tushunchasi ajoyib o'zgarishlarga duch keladi. Bir paytlar sof pragmatik izlanish sifatida qabul qilingan professional harakatlar sohasi endi insoniyat tajribasini yanada chuqurroq va yaxlit tushunishni qamrab olish uchun kengaytirildi. Ushbu evolyutsiyaning markazida kasbiy ma'naviyat tushunchasi yotadi-bu ish joyining amaliy talablari va inson ruhida yashaydigan ma'no, maqsad va aloqaga bo'lgan tug'ma intilish o'rtasidagi ko'p qirrali va murakkab o'zaro bog'liqlik.

Kasbiy ma'naviyatga intilish murakkab va nozik ish bo'lib, amaliy va transsendent o'rtasida nozik muvozanatni talab qiladi. An'anaviy ma'noda professionallik aniq belgilangan protokollar, xulq-atvor kodlari va texnik ekspertiza to'plami bilan bog'liq. Biroq, shaxslar o'z ishlarida chuqurroq qoniqish hissini topishga intilayotganda, professional va shaxsiyat o'rtasidagi chegaralar tobora yomonlashib bormoqda.

Kasbiy ma'naviyatning negizida bizning kasbiy hayotimiz shaxsiy va ma'naviy farovonligimiz bilan uzviy bog'liqligini tan olish yotadi. Bizning ishimizga qanday munosabatda bo'lishimiz, qabul qiladigan qarorlarimiz va professional sohada rivojlantiradigan munosabatlarimiz bizning umumiy maqsadimiz, qadriyatlarimiz va ichki o'sishimizga katta ta'sir ko'rsatadi. Ushbu o'zaro bog'liqlikni qabul qilish orqali shaxslar professionallik va ma'naviyat chorrahasida joylashgan transformatsion potentsialni ochishni boshlashlari mumkin.

Kasbiy ma'naviyatning asosiy jihatlaridan biri bu ong va o'z-o'zini anglashni rivojlantirishdir. Ko'pincha mahsuldorlik va samaradorlikni introspektsiyadan ustun

qo'yadigan dunyoda zehnlilik amaliyoti zamonaviy ish joyidagi stress va chalg'itadigan narsalarga kuchli antidot bo'lib xizmat qilishi mumkin. Hozirgi vaqtda chuqur mavjudlik va moslashish tuyg'usini rivojlantirish orqali shaxslar hissiy aql, hamdardlik va axloqiy qarorlar qabul qilish uchun ko'proq imkoniyatlarni rivojlantirishlari mumkin-bularning barchasi professional hayotning murakkabliklarini boshqarish uchun zarurdir.

Bundan tashqari, meditatsiya, tafakkur va hatto marosim kabi ruhiy amaliyotlarning integratsiyasi professionallar uchun asoslashning muhim manbasini taqdim etishi mumkin. Ushbu amaliyotlar odamlarga ma'no, maqsad va ichki donolikni chuqurroq anglash bilan bog'lanishga yordam beradi, keyinchalik ularni professional izlanishlariga yo'naltirish mumkin. Ushbu ma'naviy o'lchovni rivojlantirish orqali mutaxassislar ijodkorlik, chidamlilik va o'z ishlariga va ular xizmat qiladigan jamoalarga nisbatan yuqori mas'uliyat tuyg'usiga ega bo'lishlari mumkin.

Kasbiy ma'naviyatni o'rganish yetakchilik va tashkiliy madaniyat sohasiga ham tegishli. Kasbiy ma'naviyat tamoyillarini qabul qiladigan vizyoner rahbarlar nafaqat samarali, balki tarbiyalaydigan, hamkorlik qiladigan va yuqori maqsadga mos keladigan ish muhitini rivojlantirishi mumkin.

Bundan tashqari, kasbiy ma'naviyat tushunchasi shaxs va tashkilotdan tashqariga chiqib, kengroq ijtimoiy holatga etib boradi. Maqsad va axloqiy mas'uliyatni chuqurroq anglagan mutaxassislar sifatida ular o'zlarining ko'nikmalari va ta'siridan foydalanib, dolzarb ijtimoiy, ekologik va gumanitar muammolarni hal qilishda ijobiy o'zgarishlarning katalizatoriga aylanishlari mumkin. Professionallikka bo'lgan bu yaxlit yondashuv nafaqat shaxsga foyda keltiradi, balki jamoalar va umuman dunyoning katta farovonligiga hissa qo'shadi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, kasbiy ma'naviyat-bu o'z karyerasiga katta ma'no, maqsad va qoniqish olib keladigan kuchli tushuncha. O'zlarining ma'naviy e'tiqodlari va amaliyotlarini ish hayotiga qo'shib, shaxslar kasbiy sohada motivatsiya, chidamlilik va

aloqani topishlari mumkin. Oxir oqibat, kasbiy ma'naviyat shaxslar va tashkilotlar uchun ishdan qoniqish, muvaffaqiyat va farovonlikka olib kelishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. *Aigiang, L. (2009). HR roli: murabbiylikni o'zgartirish. Sanoat boshqaruvi, 51(1), 26-31.*
2. *Benefiel, M. (2003). Tashkiliy tadqiqotlarda ma'naviyat relefini xaritalash. Tashkiliy o'zgarishlarni boshqarish jurnali, 16 (4), 367-377.*
3. *Chopra, D. (1994). Muvaffaqiyatning yetti ruhiy qonuni: orzularingizni ro'yobga chiqarish uchun amaliy qo'llanma. San Rafael, Kaliforniya: Yangi dunyo kutubxonasi.*
4. *Haydovchi, M. (2007). Tashkilotlardagi ma'no va azob-uqubatlar. Tashkiliy o'zgarishlarni boshqarish jurnali, 20 (5), 611-632.*
5. *Field, L. (2007). Biznes va Budda: Yaxshilik qilish orqali yaxshilik qilish. Nyu-York: Hikmat nashrlari.*
6. *Force, M. S. (2008). Yangi norma. Hukumatning moliyaviy boshqaruvi jurnali, 57(4), 4*